

Retrobar-se amb la identitat

La catalanitat de l' [Alguer](#), a l'illa de Sardenya, es remunta a 1354, any en què [Pere el Cerimoniós](#) en persona va comandar el setge i la presa de la ciutat als lígurs, que en van ser anihilats. El rei català, per evitar-hi insubordinacions, va repoblar la plaça amb catalans i la va convertir en la porta d'entrada a l'illa. El lligam entre Barcelona i la Barceloneta, com se la coneix popularment, es va mantenir sense grans discontinuïtats fins a la desfeta de la guerra de Successió, el 1714, que va deixar el país sense institucions ni llibertat, i l'illa de Sardenya en mans dels Savoia. L'Alguer va perdre contacte amb les terres de ponent i, de retruc, la consciència col·lectiva. Però no la [llengua](#).

No va ser fins a mitjan segle XIX quan van reprendre, tímidament, els vincles culturals, gràcies a la correspondència entre l'alguerès Josep Frank i el filòleg vilafranquí Manuel Milà i Fontanals (1869 i 1870). En la represa, hi va tenir un paper preponderant l'estada del diplomàtic i patrici reusenc [Eduard Toda](#) a l'Alguer (1886), que es va plasmar dos anys després en el primer llibre que descobria al públic en general 'Un poble català d'Itàlia: l'Alguer'. Tot plegat va ser la llavor de l'anomenat primer retrobament, que a la ciutat sarda va cristal·litzar en el moviment catalanista de la [Palmavera](#), reflex de la Renaixença literària catalana. Dos dels seus màxims exponents, [Antoni Ciuffo](#) (Ramon Clavellet) i [Joan Palomba](#), van ser convidats el 1906 al [Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana](#) de Barcelona.

Però les guerres i les dictadures de la primera meitat del segle XX van tornar a imposar el silenci a les relacions, sols interromput per contactes personals esporàdics. A la dècada de 1950, així, hi ha constància de visites de catalans (el fotògraf vallenc Pere Català i Roca hi va anar el 1956) al 'poble català d'Itàlia', on els rebien intel·lectuals locals com el bibliotecari [Rafael Sari](#), el general [Rafael Catardi](#) i el professor [Pasqual Scanu](#). El terreny es començava a adobar per al segon i decisiu desvetllament.

El 24 d'agost de 1960, el creuer 'Virginia de Churruca' de la Compañía Transatlántica va deixar enrere el port de Barcelona. A bord anaven més de cent persones, entre les quals molts intel·lectuals i membres de la societat civil de Catalunya Nord, del País Valencià, del Principat... [Pere Català i Roca](#) era l'ànima d'aquell Primer Creuer a l'Alguer, que va arribar a la ciutat sarda l'endemà. Cap persona present a l'expedició no s'ha pogut treure del cap la rebuda algueressa: milers de persones es van amuntegar al petit port, encuriosides per l'arribada dels 'germans catalans'. La sorpresa dels algueresos de comprovar que aquell grup d'incipients turistes arribats de ponent parlaven la mateixa llengua (no manquen anècdotes de veritables interrogatoris als nouvinguts sobre la manera de dir tal paraula o tal altra) es va mesclar amb la sorpresa dels visitants de veure onejar banderes catalanes per tota la ciutat, en una època en què la dictadura franquista ho prohibia a casa seva. Els algueresos van redescobrir la catalanitat, i els expedicionaris dels Països Catalans la van poder exercir amb llibertat.

Aquell [segon retrobament](#) d'ara fa mig segle, elevat a la categoria d'esdeveniment històric pel moviment cultural alguerès, va tenir un efecte de catarsi i revulsiu: tant els algueresos com els catalans es van retrobar en certa manera amb l'altre i amb si mateixos, en una mena d'efecte mirall. El retrobament va tenir repercussions identitàries i culturals (també espirituals: amb el 'Virginia Churruca' va arribar a l'Alguer una imatge de la Moreneta enviada per l'abat de Montserrat, Aureli Maria Escarré), però va deixar de banda reivindicacions polítiques (la dictadura de Franco era plenament vigent mar enllà), socials o econòmiques.

[Rafael Caria](#), a 'L'Alguer, llengua i societat', encara va afegir una tercera renaixença a partir de la dècada de 1970, arran de la florida d'associacions culturals a la ciutat. En bona part eren el fruit, potser remot, de l'impacte que va causar el retrobament de 1960, però representaven alhora un 'trencament amb el passat folklòric'. Entre les entitats que van començar a impulsar, durant el darrer tram del segle XX, el moviment de conscienciació i recuperació de la cultura catalana de l'Alguer hi ha l' [Escola de Alguerés Pasqual Scanu](#), Ateneu Alguerés, [Obra Cultural de l'Alguer](#), l'Associació per la Salvaguarda del Patrimoni Històric i Cultural de l'Alguer i [Òmnium Cultural](#) de l'Alguer, com també els Amics de l'Alguer de [Barcelona](#) i de [València](#), i l'associació [Enllaç](#) del Principat.

24 juny 2010

Una notícia de VilaWeb.cat
Edició GENERAL
<http://www.vilaweb.cat>
[Enllaç permanent](#)

Reportatge especial

Retrobament de l'Alguer 1960-2010

